

Ziemiańska jako soczewka świata lat międzywojennych

WIEDZA W PIGUŁCE

Cukiernia Ziemiańska – zwana nieoficjalnie Małą Ziemiańską znajdowała się przy ul. Mazowieckiej 12, w tej samej kamienicy co księgarnia Jakuba Mortkowicza i antykwariat Antoniego Merlińskiego. Była jedną z licznych filii „dużej” Ziemiańskiej mieszczącej się przy pl. Dąbrowskiego 8. Założona tuż po zakończeniu I wojny światowej przez Karola Albrechta i Jana Skępskiego, miała być schronieniem dla początkujących artystów.

Kariera Małej Ziemiańskiej rozpoczęła się w 1919 r., po upadku kawiarni Pod Picadorem z kabaretem Picador, prowadzonej przy Nowym Świecie przez awangardowych literatów skupionych w kręgach Skamandra i futurystów. Po plajcie skamandryci, poróżnieni wkrótce z futurystami, doszli do wniosku, iż znacznie przyjemniej jest przesiadywać w knajpce, niż prowadzić własną i przenieśli na Mazowiecką. Z czasem dorobili się własnego stolika na półpiętrze (cukiernia zajmowała dwie kondygnacje), gdzie bynajmniej nie oddawali się działalności artystycznej, a jedynie niekończącym się dyskusjom przy przepysznych ciastkach, z których lokal zasłynął w całym mieście. Dyskusje te były, rzecz jasna, ostro „zakrapiane” i wspomagane obfitymi posiłkami podawanymi w sąsiedztwie, U Wróbla. Przedwojenne cukiernie i kawiarnie Warszawy często pełniły rolę salonów literackich, artystycznych czy poetyckich. W określonych godzinach (począwszy od południa) trudno było znaleźć w nich wolne miejsce, ponieważ wielu warszawian przychodziło tylko po to, aby otrzeć się o powszechnie znane i czczone osobistości, także literatów. Stałymi bywalcami byli Jan Lechoń, Antoni Słonimski, Julian Tuwim i Kazimierz Wierzyński, do których często dołączał Tadeusz Żeleński-Boy i legendarny Franciszek Fiszer – kawiarniany filozof znany z genialnych powiedzonek, obzarstwa i opilstwa, a także z tego, że nigdy niczego nie napisał, przejechał rodzinny majątek i żył potem na koszt przyjaciół. Od stolika na parterze zajmowanego przez czołowych polityków obozu piłsudczykowski (tu bywalcami byli m.in. Józef Beck i Walery Sławek) przenosił się chętnie na półpiętro gen. Bolesław Wieniawa-Długoszowski, bohater licznych skandali i anegdot, rozmiłowany w życiu warszawskiej bohemy. Zaglądali do Małej Ziemiańskiej dziennikarze oraz gwiazdy teatru i kina, a artyści malarze zabiegali o możliwość udekorowania ścian cukierni.

Przejawem nowoczesności były obrotowe drzwi wejściowe oraz telefony na stolikach. Wieczorami, do pierwszej w nocy, przygrywała orkiestra Henryka Golda albo odbywały się spektakle teatrzyków rewiowych (np. w latach 1925–1927 Perskie Oko z rewelacyjną Zulą Pogorzelską). Po przewrocie majowym 1926 roku serdeczna komitywa świata artystyczno-literackiego z cywilnymi i mundurowymi politykami nie utrzymała się; był to początek końca kariery Małej Ziemiańskiej, która do początku lat 30. opustoszała.

SŁOWNICZEK

- **mem:** najczęściej zdjęcie lub inna forma grafiki wraz z podpisem; memy rozpowszechniane są głównie w mediach społecznościowych.

Tekst: Jarosław Zieliński, scenariusz: Małgorzata Bazan, konsultacja merytoryczna: Jarosław Zieliński. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez [Fundację Nowoczesna Polska](#).

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](#).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/ziemianska-jako-soczewka-swiata-lat-miedzywojennych/>.

Publikację finansuje m. st. Warszawa

Podstawa programowa:

Język polski, IV poziom edukacyjny

Cele kształcenia

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Informatyka, IV poziom edukacyjny

Treści nauczania

Opracowywanie informacji za pomocą komputera, w tym: rysunków, tekstów, danych liczbowych, animacji, prezentacji multimedialnych i filmów.